

НАЦИОНАЛЕН ГОРСКИ МУЗЕЙ - идеята, настоящето и бъдещето

Откакто в редакцията на сп. „Гора“ се зароди идеята за възстановяване на Лесничейския дом, който се намира до административната сграда на УОГС „Георги Ст. Аврамов“ - Юндола, и превръщането му в Национален горски музей, изминаха само 3 години. Идеята има предистория и в нея са записани всички предишни стремления на горската колегия да има такава институция. Тя започва през 1975 г., когато с решение на Академичния съвет на ВАТИ и във връзка с 50-годишнината на лесовъдското образование в сградата на Института е открит Музей с научен архив по лесотехника. Сбирката, обхващаща миналото и настоящето на българската гора и лесовъдското образование, е дело на проф. Свилен Николов (1919-2004 г.), който е и пръв неин ръководител. До 1985 г. уредник на Музея е инж. Веселин Дочев (1930-2000 г.), а след това - проф. Атанас Пухалев (1935-2008 г.). От 1998 г. организатор на сбирката е Галя Данаилова, а след 2003 г. ръководството на Музея е поето от доцент (сега професор) Иван Палигоров. От 2010 г. Музеят е под грижите на гл. ас. д-р Евгени Цавков, който с възрожденски плам опазва и обогатява богатата сбирка.

Успоредно с тази ценна за историята на горите структура се заражда идеята за Горски музей извън учебното заведение. Тя е заявена още на Първия учредителен конгрес на Независимия съюз на лесовъдите в България (сега Съюз на лесовъдите в България), състоял се на 12 октомври 1990 г., и осъществена през 1996 г. с помощта на председателя на Комитета по горите инж. Валентин Карамфилов и председателя на СЛБ инж. Богдан Богданов. Музеят е уреден в Учебния горски център - Боровец, но след настъпилите през 1997 г. промени мечтата за националния горски музей угасва за цели 20 години. През 2008 г. тогавашният председател на СЛБ проф. Димитър Коларов предлага той да се разположи на територията на УОГС - Юндола, но чак в началото на 2017 г., при служебното управление на Министерството на земеделието и храните със зам.-министър (и председател на СЛБ) проф. Иван Палигоров Съюзът на лесовъдите в България отново поставя въпроса. С подкрепата на ректора на ЛТУ проф. Иван Илиев е решено Музеят да бъде настанен в един от първите лесничейски домове, изграден на Юндола през 1909, годината на учредяването на Дружеството на българските лесовъди. Символичният акт на откриването на Националния горски музей става на 4 април 2017 г., в дните на Седмицата на гората. „Създаването на Музея - каза тогава проф. Никола Колев - прераста във всеобща професионална кауза за издигане на ролята и авторитета на централното горско управление, регионалните дирекции, държавните предприятия, ЛТУ, СЛБ, браншовите организации, горския бизнес“.

Проф. Колев е човекът, който запази историята на създаването на Лесничейския дом в книгата си „Университетската гора“. Построяването на красивата сграда, която е оцеляла над един век, е свързано с името на чепинския лесничей Спас Поптодоров. Озовал се с „отпуснати“ от Министерството на благоустрояването 500 лв., той сърцато и по възрожденски организира хо-

рата да изградят мечтания дом. Сумата от държавата отива за материалите и за надниците на строителите, а всички добършителни и дори много от основните дейности, както и дърводелските работи, а те са много, като гледаме старите снимки на дома, са вършени с доброволен труд на горските стражари, секачи, извозвачи и малобройния персонал на лесничейството. Първите снимки на Лесничейския дом са от 1911 г. и на тях виждаме прекрасна двуетажна постройка с ажурни гървени елементи. Снимките са черно-бели, но знаем от записките, че са били боядисани в резедаво и бяло. Първият етаж е иззидан от камък, вторият - от т.нар. блокхаус, покривът е от ламарина, а верандите са открити. Постройката е архитектурен паметник на най-ранното сградостроителство в горите. С очи, обичащи красивото, и със сърце за историческата памет на колегията журналисти от сп. „Гора“ се влюбиха в сградата, отдавна недействаща, но запазена почти в първоначалния си вид. Тя е до административната на УОГС - Юндола, и в лицето на ректора на Учебното стопанство инж. Величко Драганов намерихме сподвижник. Припомнихме си историята на добрата воля на хората от началото на миналия век и в началото на новия век открихме същата подкрепа. Шестте държавни горски предприятия

тия (като първите са СЗДП и СИДП) и Лесотехническият университет осигуриха средства. Драганов организира строително-ремонтните работи и още през лятото на 2017 г. видяхме Лесничейския дом с нов покрив, обновен външен вид, а вътре в сградата продължаваха ремонтите. През лятото на 2019 г. и те приключиха. Ремонтната, но запазена в оригинален вид, е дограмата на Лесничейския дом.

И така една от най-красивите горски сгради - Лесничейският дом на Юндола, ремонтирана - отвън и отвътре, зачака институциите да протегнат ръка за оформяне на експозицията ѝ. На 15 ноември 2019 г. проф. Иван Палигорев предлага концепцията за оформлене на експозицията на Музея пог надслов „Горско образование в контекста на развитието на горското дело в България“, утвърдена от ректора на ЛТУ чл.-кор. Иван Илиев и изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов и съгласувана с директора на Историческия музей във Веллингград Снежана Велева. Концепцията съдържа основните компоненти на експозицията, които включват околното пространство в двора на УОГС - Юндо-

ла, бившата сграда на канцеларията за гърводобива, която ще бъде зала за мултимедия, сградата за експониране на исторически снимков материал и представяне на м. Гешова планина, с обзаведен кабинет на лесничей от началото на миналия век, и основната сграда с по три отделни стаи на двата етажа. Околното пространство ще се оформи по проект на проф. Емил Галев, а доц. Костадин Маринов ще организира разполагането на машините и инвентара от историята на горското стопанство (част от тях са пренесени от музейната сбирка в Боровец, която се съхранява в базата на УОГС).

Първото помещение на първия етаж на основната сграда ще бъде посветено на историята на горското дело в България, второто - на взаимодействието на колегията с обществеността, интелигенцията и църковните дейци и създаване на знаковите крайградски лесопаркове у нас, третото - на началото на горското образование. Стаите на втория етаж ще „разкажат“ за развитието на средното и висшето горско образование и лесовъдската наука в България.

Да припомним думите на проф. Свилен Николов, че „изграждането на национален музей изисква много усилия, упоритост и възрожденски патос“, и да го направим! Лесовъдското родословно гърво е с много здрав корен и трябва да покажем на обществото, че и клоните му - днешното поколение, са жизнени и готови за приемственост.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ
и архив на сп. „Гора“

Открит е музеен кът на акад. Николай Хайтов

На 20 декември м.г. в с. Хвойна, Смолянска област, тържествено бе открит музейният кът, създаден по повод 100-годишнината от рождението на българския писател, публицист и лесовъд акад. Николай Хайтов. Музейният кът се помещава в Държавното горско стопанство, преименувано със заповед на министър на земеделието, храните и горите от 30 октомври 2019 г. на Държавно горско стопанство „Акад. Николай Хайтов“.

С възнуващо слово тържеството откри директорът на Стопанството инж. Борис Кърдински, приветствие към присъстващите отправи директорът на ЮЦДП - Смолян, инж. Ботьо Арабаджиев. Събитието уважиха министърът на земеделието, храните и горите Десислава Танева, областният управител на Смолянска област Недялко Славов, заместник областният управител Андриян Петров, кметовете на Смолян Николай Мелемов, на Чепеларе - Боран Хаджиев, и на с. Хвойна - Наско Губеров.

Присъстваха синовете на писателя - арх. Здравец Хайтов - председател на Фондация „Памет“, със съпругата си Динана, Александър Хайтов, и дъщеря му Елена Хайтова.

„Радвам се, че тук, в Родопите, има кът, посветен на Хайтов - каза Десислава Танева. - Това е мястото, където тази личност е творила, живяла и оставила траен отпечатък в съзнанието на българи от много поколения“ (сн. 1).

Експонати в музейния кът са бюрото, пишещата машина и писалката на писателя, както и много негови архивни снимки (сн. 2). Наследниците на Николай Хайтов допълниха сбирката с негов портрет, рисуван от внучката му Елица Гизова.

По случай годишнината съвместно с Фондация „Памет“ МЗХГ изготви календар за 2020 г. с 12 снимки на ме-

ста в Родопите, описани в книгите на Хайтов, и цитати от негови произведения.

Пресцентър МЗХГ